

[Pelle Voigt]

Det drejer sig om rekognoscerings- og kommunikationssatellitter, og allerede i fredstid har de enorm betydning. I krigstid er deres betydning uvurderlig. Derfor har begge supermagter været optaget af at udvikle antisatellitvåben, de såkaldte ASAT-våben, og her har Sovjet i en årrække været førende i kapløbet med udviklingen af de såkaldte dræbersatellitter. I 1977 blev der iværksat et amerikansk forsknings- og udviklingsprogram, som i 1984 kunne notere et gennembrud, da en satellit blev tilintetgjort af en cylinder aflyret fra et F-15 fly, og meget tyder på, at det nu er USA, der er førende på ASAT-området.

Men med stjernekrigsprojektet drejer det sig om noget helt andet. Ifølge præsident Reagans tale i maj 1983 har stjernekrigsforsvaret 3 led: 1) raketter skal rammes allerede i affyringsfasen, og det gøres fra et net af rumstationer; 2) de skal angribes under selve flyveturen op over atmosfæren; 3) de, der alligevel slipper igennem, skal tilintetgøres ved et mere traditionelt punktforsvar fra jorden, altså et ABM-system.

Det er især i det ydre rum helt nye våben, der skal tages i anvendelse. I forgrunden står laserstråler og partikelstråler, og i den seneste amerikanske debat indgår også i fuldt alvor spørgsmålet om baser på månen i dette projekt.

Enhver kan se, at der er tale om et uhyrligt spring fra den nuværende militarisering af rummet til en situation, hvor selve rumkrigen får en central position i krigsførelsen. Efter vores opfattelse må Danmark gå imod enhver militarisering af rummet, både den nuværende militarisering og den planlagte, og den nuværende militarisering kan ikke bruges som undskyldning for at gå endnu videre, slet ikke på den dramatiske måde, der ligger i stjernekrigsprojektet.

Det er blevet nævnt især fra den amerikanske administrations side, at der er sket alvorlige sovjetiske krænkelser af ABM-traktaten. Det skal jeg ikke uden videre kunne udelukke, men det er for det første påfaldende, at USA først har opdaget disse påståede krænkelser – det drejer sig om et bestemt, såkaldt Faced Array-radarsystem ved Krasnojarsk – efter at stjernekrigsplanerne blev udfanget. Og for det andet – og det er måske endnu vigtigere – eksisterer der en udmærket mekanisme til at undersøge den slags

påståede krænkelser og komme dem til livs. Det er den sovjetisk-amerikanske konsultationskommission, der blev oprettet i 1972. Dens praksis vidner om ganske gode erfaringer med at opnå politisk acceptable afklaringer af problemer omkring påståede krænkelser. Man kan fra 1970erne nævne 8 tilfælde af amerikanske klager, der medførte løsninger, som tilfredsstillede begge parter, og man må spørge sig selv, hvorfor USA ikke indbringer sine klager for denne kommission.

Min skepsis hænger også sammen med den skæbne, som blev mange af påstandene om sovjetiske krænkelser af SALT I-aftalen til del. I slutningen af 1970erne tog en regeringskommission stilling til disse påstande. I kommissionen var bl.a. forsvarsministeriet, generalstaben og udenrigsministeriet repræsenteret, og kommissionen konkluderede, at anklagen om, at Sovjet har begået aftalebrud i forbindelse med SALT I, er forkert. Man siger videre: i hvert eneste tilfælde er den aktivitet, der har været tale om, enten blevet standset, eller efterfølgende information har klagtjort situationen og standset vor bekymring.

Man kan til gengæld være bekymret for, at den meget voldsomme kritik, der i øjeblikket fra amerikansk side rettes mod de påståede sovjetiske krænkelser af ABM-traktaten, netop sigter på, at man fra amerikansk side i forbindelse med stjernekrigsprojektet selv agter at bryde med traktaten og lægge den bag sig, sådan som flere amerikanske politikere, bl.a. Caspar Weinberger, har været inde på.

Flere af USAs allierede, deriblandt Storbritannien og Storbritanniens premierminister og forsvarsminister, har klart understreget, at det fra et europæisk synspunkt må være afgørende, at stjernekrigsprojektet er et forhandlingsobjekt i Genève, men det er på sin side blevet klart afvist af præsident Reagan, og så sent som den 22. marts kunne Jyllands-Posten berette om en amerikansk regeringskommission, der gjorde det samme synspunkt gældende ved et besøg her i Danmark. Men det er fuldstændig afgørende, at USAs allierede i denne sag påtager sig det ansvar, som de er blevet bedt om fra USAs side, nemlig at tage stilling til dette program, og at de efter vores opfattelse klart og tydeligt tager stilling imod det, som Sir Geoffrey Howe også har betegnet som det 21. århun-